

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál László könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmintesen küldendők.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve

egész évre	4 frt.
félévre	2 frt.
negyedévre	1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A kolozsvári atletikai club versenye.

— 1888. április 22. —

(B.) Sok mindenfélét rendeztem életemben; de ily pompásan aligha ütött ki még kalkulálunk, mint most. — Az igaz, hogy oly kitűnő rendezői talentumok ritkán verődnek össze s a minutiosus pontosságnak kevés oly példáját mutatja fel szeretett hony-hazánk, mint a minöket az igaz férfiaság fejlesztését célzó atletika iránti előszeretettel minálunk előteremtett. — Es az időjárás is mily előzőken volt! „Millen idő, millen idő!” — mondtuk vasárnap reggel, midőn az éjjeli gyenge eső után a kellemes, félig borult, dőlfeléd pedig csendesen kimelegedő tavaszit léget élveztük.

Még egy utolsó vizsga és legutolsó felülvizsgálat! A szín- és énekpróbák megtartva, — a terem kisikarolva, a lámpák megtöltve, — az ülőhelyek, — melyek az utolsó szükség el lettek adva, sőt ismételtelen eladva. — Fogarasi Béla tanár által precíz berendezve, — a hőgyek ajándéka a postáról kiválta, megbirálva és közzémlére kiállítva. — a fehér és piros karszalagok kiosztva. — Kiss Sándor, a lelkes hölgydíj-gyűjtő, most a kollegyumban az ifjuságot lekésitli. — Zuyk Dániel a verseny-„bírósa” sátrát műbirálja, — Török Bertalan Kovács Gyulával az „örög” Hécezy meglepetésén török a fejüket, — dr. Winkler A. szállás után futkos (de csendesen). — Végre dél lett. — A vasuton érkezett vendégek, kellő erőzés után, szives gazdáikkal hazavonultak, — s azzal esend állott be.

Pont 2 órakor megdördültek a mozsarak. — Egy pillanat alatt megtelt a piac-tér, — az ablakok, a város-ház erkélye. — A zászlók lobogtak, a nap forrón süttöt. Jött a theologiai ifjuság s a collegyum növendékei zárt sorokban; az ifju nemzedék jó példát akart látni s tisztelést nyilvánítni a nemes sport intelligens művelőinek. Hangos zeneszóval vonult ki a tűzoltó egylet s így igazán érdekes kép fejlődött ki, — telve élénkséggel, várakozással, sőt helyel-közzel izgalommal is. A bíróság sátra is megtelt és a délelőtt érkezettek egyhangú véleménye alapján vártuk az elsőnek ígérkező atletát: Antal András. Én ugyan némi kételyt forgattam magamban, hogy hátha mégis az a Kolozsvári János hamar leörlí a félórát előnyt s bevágat elsőnek, hanem hát a clubtagok mégis csak illetékesebbek nálamnál az erő és idő mérésben; — rájuk hagytam s nem disputáltam.

3 óra, ¼, 4 már elmúlt. — Egyszerre jönnek a

kocsin kirándulók. — nemsokára sűrű éljenzés között velocipedon Bartha Gergely, Stampa Keresztély, Dunky Ferencz, Benke Ferencz, Albert Károly Kolozsvárról és Chevassus Ferencz M. Vársárhelyről. Üdvözlés után sorba állottak s tudatták, hogy nemsokára itt az első athléta: Kolozsvári János! És jött is! A célponton jelző zászló körül csoportosult bíróság előtt levő széles uton messi feltűnt a fehérpiros sikkás, ugyanoly színű torna ingbe és harisnyába, fehér nadrágba és sárga bőrcizpöbe öltözött ifju athléta — bajnolt, oly pompás magatartással, oly ruganyosan, gyors léptekkel s oly vidáman mosolygó arccal, mintha nem a 65 kilométer távol Kolozsvárról, hanem csak a város végéről indult volna. Bömbölt a mozsár, felharsant az éljenzés s a taps s mind jobban és erősebben, a mint közeledett, végül a főparancsnok intésére rázendült a tűzoltók zenek sra. Rajtam is, de másokon is erőt vett pár perczre az ideges felindulás, midőn 3 óra 44 perczkor a zászlóhoz lépett a derék bajnok ifju, ki ez alkalommal 15-ikszert nyert s a 9-ik érmet s a második hölgydíjat (mult évben a marosvásárhelyi hölgyek nagy ezüst serlegét) vitte el. Bizony nemcsak kezet szoritottunk vele, hanem megöleltük, megcsókoltuk s vittük jól betakarva a sátorba — feketekévézni. A hölgyek közül többen örömkönyveket hullattak. Hát én bizony nem csodálom s nem mosolygok felette. Tessék csak egy ilyen versenyt oly küzdők ellenében megnyerni!

A bíróság s a közönség kíváncsian várta a többi versenyeket is. 9 percz múlva, 3 óra 53 perczkor jöttek Gidró Gergely és versenyei közül: Boheczel Sándor. 4 óra 2 perczkor: Biró Sándor, 4 óra 3 perczkor: Grosz Viktor.

Mindnyájokat éljenzés, zene fogadta.

Az indulás Kolozsvárról következő volt: reggel 6 óra 20 perczkor indultak: Gidró Gergely, Bacsoni Kálmán, Biró Sándor, Grosz Viktor és versenyei közül: Boheczel Sándor. 6 óra 30 perczkor: Antal András. 6 ó. 55 p.: Borbély György bajnok; 7 órakor: Kolozsvári János bajnok. — Borbély betegesen indult s kénytelen volt visszatérni. A „Felek” tetőn Bacsoni, — azon innen Grosz vezetett. Tordán innen utólérte őket Antal András, de rosszul készített cipője annyira feltörte lábait, hogy kénytelen volt felhagyni a versennyel s így Felvincz előtt Boheczel vezetett; de ekkor már Kolozsvári is utólérte őket, ki aztán az elsőséget meg is tartotta, dacára, hogy

új cipője miatt több fájdalmas vér- és vízhólyag keletkezett lábain.

Kolozsvári 19 éves, K-Monostoron 2-od éves gazdász. — Közép, de nagyon arányos termetű, erősen kifejlett, izmos lábszárrakkal, mit szorgalmas trainirozással ért el. Mintegy 60 kiló súlyu. — Lábszerűléseit leszámítva nagyon jó állapotban érkezett meg, ugy társai is. A 65 kmnyi utat, kmkint átlag 8 percz alatt tette meg; de ha Tordán s Felvinczen tett megállásait is beszámítjuk s hozzávesszük lábszerűléseit is, átlag 7¼ percz alatt járhatott be egy kilométert.

Az estély.

Ily szép közönséget rég nem láttunk ünneplésségek alkalmával. Athléta vendégeink egy diszes csoportban ültek s a győztest szívélyes éljennel üdvözölték közönség és bajnoksorsors. A szinterem zsuflóság telve volt; a legkisebb rendetlenség sem fordult elő a rendezőség gondos figyelme folytán.

Várad József és Demény-né-Laky Eugenia szípen énekeltek népdalaikat s utánok Polgár szüntársulata igen ügyesen adta elő a „Fehér Otthelló” cz. bohózatos vígjátékot. Különösen Bányoni és Lomnici állottak meg helyüket. — A vígjáték után dr. Farnos Árpád kedvesen csengő hangján énekelte s utána Hécezy Lajos és Tiltcher Jenő mutattak be érdekes kardvívást, melyben Hécezy igazi virtuositást fejtett ki mesteri vágásaival.

Váro Ferencz gymn. igazgató felolvasása az atletikáról alkalomszerűsége mellett igen tanulságos volt; reményünk van, hogy t. olvasóinknak is megszerezhetjük az örömet, ha közreadását a jeles szerző megfogja engedni. — Végül az enyedi szépek legkedvesebbjeiből s a főiskolai ifjuság köréből alakult vegyes dalkar énekelte dr. Farnos Dezső vezetésével. — Tiltcher Jenő és Albert Károly atleták pedig a törvívásból, — Boheczel Sándor és Illing Sándor atleták a boxolásból mutattak be igen érdekes és sűrű tappsal fogadott mutatványokat. A közönség minden közreműködőt kihivott és megéljenzett.

Ezután következett a versenydíjak kiosztása. Az athléta vendégek és a versenybírósa tagjai által alkotott félkörben, Boez Irma, Czirner Laura és Ludvigh Olga előtt állott Kolozsvári János bajnok, mellette telve győzelmet jelző érmekkel. Boez Irma a nagyenyedi hölgyek nevében üdvözlé, mint a mai nap győztesét, ohajtva, hogy férfias küzdelmeiben mindig siker és dicsőség kövesse s

TÁRCZA.

Elmult időkről.

Elmult idők édes varázsa
Végig rezeg a lelkemen.
A gyermek-évek annyi bája
Szívembe sokszor megjelen:
Feltűnik a mult egy-egy képe,
Mint tó tükrén habbuborék —
Gyerek idők, gyerek emléke:
Akkor tán boldogabb valék!

Elmult idők édes varázsa
Fényes napok, arany napok,
Miknek ninesen soh'se mása
— Nem környeztek gondok, bajok —
Tűnő emlékek mult napokból
Rezgjétek lelkem csak tovább:
Hadd higgyem, most élelem valóban
Gyermek-koromnak hajnalát!

Márkus.

A hős tenor és contra-bassus.

(Felolvasott a nagyenyedi dalkör hangversenyén 1888. április 14.)

A füzvári daloskörnek nagy napja van. Tíz évi fennállása óta először történik, hogy a pénztár javára adott estély bevételé számbavehető többletet mutat. A pénztáros örömmel jelenti: hogy a kiadásokat levonva, a tiszta jövedelem 11 frt 53 kr o. é. s ezzel együtt az egyesület pénzvagyona 561 frt 13 kr. — Ebből esik a temetésekre 527 frt 92 kr — a többi világszerepléséből folyt be.

E kimutatás két nevezetes igazság nyomára vezet: az egyik az, hogy a füzvári daloskör akkor éled, ha mások

halnak; a másik az előbbinek természetes következménye: hogy t. i. a kör örök életű, mert az emberek mindig halnak, a míg a világ áll.

A karnagy, Krupacsek Vendel, fizetése is két vidéki temetésben van megállapítva (a melyek, — a mint tudjuk — magasabb értékűek a helybelieknél). Azonkívül vannak neki morális jövedelmei, különböző elismerések címén, mint pl. minden concert után egy egy bőven mért toast; ezeket legalább belyeg nélkül veheti fel, annyival is inkább, mert az illetékes közegek sas-zemét ez a jövedelmi forrás még eddig elkerülte; pedig Magyar országon sokat szerezhetnének ezen a czimen.

A pénztáros — nagy lelkesedéssel fogadott — beszámolója után, ismét az elnök veszi át a szót, újra megragadva az alkalmat, hogy az egyesület és a szép művészetek nevében elismerését nyilvánítsa a derék karnagy iránt, kinek önfeláldozó fáradozásai nélkül aligha beállott volna a legutóbbi concerten tapasztalt kedvező fordulat. A jó lélek a halás elismerés őszinte nyilatkozatára úgy elérzékenyedik, hogy könyei, mint igaz cseh gyémantok ragyognak repeső szemein. — Meghatott hangon rebeg köszönetet s mondja el szokott panaszát a város ellen, mely konokul megtagadja a méltánylást az ő szerény érdemei iránt. De hiába! a város rosszabb a halálnál; a szép művészetekért semmit sem áldoz; sőt még a koncertekbe sem jár el. — Meghatottságában s könyektől fátyolozott szemével nem veszi észre a többek arcán játszadó kétkedő mosolyt. Az a mosoly pedig azt jelenti, hogy a kedvező fordulatot inkább leányának, mint neki köszönhetik. Bezzeg megérti a vezető tenor és a contra-bassus, kik mint elismert énekvirtuozok, csak azóta állottak be az egyesületbe, a mióta a szép Hilda a nagyleányok sorába lépett. A világi darabok is csak azóta kezdenek a temetési tempóból kivetkezni. Ők képezik a dalkar alpháját és omegáját.

És kik ők?

Az egyik Kergei Béla, a város ifju főjegyzője, kit a karnagy rendszeren „az én hős tenorom”-nak szokott nevezni, a vendéglők énekkirálya; az egyetlen az egész városban, ki a második liternél játszva adja ki a magas c-t, eltalálja a legkényesebb as-t s ha kell, biztosan kezel mindenféle ászit. Érdekességét, hangján és férfias szépségén kívül, még az is emeli, hogy árva és dusgazdag nagybátyja van; ki, noha egyetlen örököse volna, rendetlen életéért már rég kitagadta.

A másik Renyhe Tóbiás, veterán tanfőru, ki jövődöbelijének minden előtt kétszer 24 taraszt viszen jegyadományul. Alakja kissé görnyedt, tekintetével rendszeren a földre mered, jelöl annak, hogy a földön előbb szeretné megtalálni jövő boldogságát, mint az égben, — s talán annak, hogy elméledő természetének mostoha természetlenségében, sokat törí a fejét oly problémákon, a miket soha sem tud kitalálni. — Hajából elől is azt viseli, a mi hátul megmaradt. Szakálla, bajusza áll rendületlenül. Legerősebb oldala a takarékpénztárban van, egy 5000 frtos betét képében. A másik erős oldala dörgedelmes bassus hangja, erre szerfőlt büszke.

Vendéglőkbe csak azóta jár, mióta a magas c — a városra került. — ekkor is csak azért, hogy mikor vágytárs kivágja a magas c-t, ő rádördítse a contra c-t. — Bort ritkán iszik; rendszeren csak savanyu víztől lelkesül; az ászoknak esküdt ellensége, a mióta Kergey elyarerte egy hónapi fizetését.

Ez a két férfi képezi a füzvári daloskör életében az ujkorcszak biztosítékát s a szép Krupacsek Hilda első hódítmányát, kinek ártatlan szépségét az egyik violina, a másik bassus kulcsal próbálja nyitogatni.

Ama nevezetes gyűlés után is első dolga volt mindkettőnek, hogy az imádott lőnyél teremen. Ugy látszik, sejtették egymás szándékát, mert lőhalálában siettek az első foglalás előnyeit kizsákmányolni. Tudni való, hogy mindkettő a legrövidebb utat választották, de a huszonöt

egy új rózsával
t s most ismét
magyar rózsá
lünk róla, hogy
s az országos
mezei kertjében
redvelt téa-hibri
tavasztól késő
z hasonlítanak,
ból volnának, s
napig eltart, a
apotban porzóit
tekét csökkentti.
Emich Gusztáv
nyésztőt bizta
szí virág-kiállít-
ban, Francia-
ozsa-kertésznek

BERTALAN

nyvi hatóság re-

az esedékességtől
kielegítése végett
képviselet kiskoru
gyházi 239. sz.
alt fekvéségei 687
szeg előjárásági

rakor

eladatnak.
10 %-át kész-
jelzett arólyam-
okban a kikül-
vel.
jutása után 30
adó, mint letéti

lőltit telekkönyvi
szeg előjárásági-
táságtól.

nyvi hatóság köz-

shajtató 100 frt
-ből járó 6% ka-
gett vegrehajtást
370. sz. telek-
gr. törvény 156.
372. sz. telek-
sz. sz. tjkvben A+
plajdona 200 frt
helyiségekben

10 órakor
eladatnak.
0 %-át készpénz-
jelzett arólyam-
ban a kiküldött

jutása után 2
elekben megne-

alóltit könyvi
ros tanácsánál

ságtól.

etek

ek

et,

ek.

CH

szám.

1-5

ezzel, — a közönség éjénzése közben — átadta a csinos, aranyból készült teljes inggomb garnitúrát, mit Kolozsvári rövid szavakban melegen köszönt meg. Azután Kovács Gyula polgármester lépett elő s Héczey Lajosnak, a kitűnő vívónak, ki az atletika körül annyi érdemet szerzett, köszönetet fejezve ki, — emlékül egy szép thes-service-et ajánlott fel.

Azután kezdődött a táncz. Soha se hittem volna el, ha nem látom: a tánczban is előjárt Kolozsvári s a többi derék athléta, még Antal András is, mintha nem történt volna sem gyaloglás, sem lábfeltörés! Igazi pezsgő jókedv uralgott a bálteremben, vacsoránál — mindenütt.

A közönség s az athléták meg lehetnek s meg is voltak egymással elégedve, — azzal a különbséggel, hogy a közönségünk lelkessége sokkal több athléta részvételére volt érdemes.

Hátha még az enyediék ifjúsága is beállna athlétának komoly kitarással, — akkor lenne még igazi jókedv s vidám verseny! Bár így lenne! De addig is: éljen a kolozsvári atletikai Club, mely ily derék fiakat nevel a hazának!

LEVELEZÉS.

Marosujvár, 1888. április 24.

A Nagyenyeden működő Polgár Károly igazgatása alatti színház, folyó évi április 21-én Marosujvárra átrándulván, előadásra kitűzte „Rip van Winkle” operettet és „Paraszt kisasszony” népszínművet.

A társulat már az első előadásával — kézzelfoghatólagon — megnyerte közönségünk pártolása és osztatlan tetszését s így történt a hirdett második előadás végeztével, hogy Vihari ur a nagyérdemű művészet pártoló közönség tudomására hozta, miszerint „hétén április 23-án a jóhírnévként örvendő — „Czigánybáró” operettel — teljes felszereléssel az összes tagokkal stb. stb. megtoldják vendégzseprőlésüket.”

Vendégzseprőlésük itteni párnapi működése s játékukról szólva, az általában sikerült s jónak mondható; mit bizonyít azon körülmény, hogy mind három előadásukat felt ház előtt tartották; már pedig közönségünk egyes színgagatát által többször rá szedetvén — nagyon tartózkodó színekkel szemben.

A társulat, mint említők, nagyon jól szervezett s a vidéki színészek közül az első közé számítható. Az itten működött tagok közül a nők közül kiválóan felelték érdemnek: Deményné, Nagy Vilma, Szentesi Ilon, továbbá Bágyoniné és Benkő Jolán; a férfiak közül Vihari (teljes felszereléssel stb. stb.), Váradi József, ki nem csak játékaival, hanem gyönyörű hangjával (Rip Rip) a közönség teljes elismerését kivirta; továbbá Szabó J., Polgár (igazgató) és Veselényi.

A tagok, igazgatóikkal élőkön, ezen jó alkalmat felhasználva megtekintették a sóbányát, hol a tánczteremben három négyes szólamu (quartet) dalt — köztük a „Rákóczi” indulót a sóvárok lelkes éjénzése és tapsai közt elzengék. Onnan kijöve megtekinték a kitűnően berendezett sóvárgőfürdőt, liget parkot stb. a mikről nem győztek eléggé bámulatoknak kifejezést adni, a min nem is csodálkozunk; mert Marosujvár közönsége alig egy évtized alatt kir. bányatanácsos mélt. Juchó Ferenc ur vezetése és igazgatása mellett — egy szép kis paradicsommá változott át.

Ha idegenek fordulnak meg itt nálunk — a mi nagyon gyakori eset — nem győzik eléggé dícsérni annak egyes gyönyörű helyeit s magasztalni annak létrehozóját, megteremtőjét. Vannak gyönyörű mulató helyeink, a liget szép rendezett utai lombos árnyékot tartó fái közé épített csinos fedett táncz és tekézó helyiséggel ellátva, a horváz nyári vásár- és csütörtök napokon a helybeli jól szervezett bányász zenekar közreműködésével tartatni szokott mulatságokra Torda, Nagyenyed és a vidékről többen átrándulnak. Ott van a csinosan berendezett sóvárgőfürdő, uszóda, mellette a közönség kényel-

mére beültetett, árnyas fákkal ellátott kis pihenő hely, hogy az üdülést kereső ember egész „élvezettel” töltsön ottan idejét. Vannak ezen kívül több csinos „újabbban keletkezett” kies sétá helyei.

A kir. bányatanácsos ur fáradsatlan buzgalmának és törhetlen akaratának köszönhetjük nemesak Marosujvár lakóssai, hanem a vidék is, hogy a nyári sóvárgőfürdővel összekötve egy az igényeknek megfelelő tóli kádfürdő helyiséggé építették és az már a múlt telen a nagy közönség használatára át volt bocsátva.

Újabbban — biztos tudomásunk szerint — szándéka a kir. bányatanácsos urnak még e nyár folyamára a fürdő közelében csinos nyári-fürdő vendégszobákat építtetni, hogy az ide egészségi és üdülési szempontból jövő vendégeink tartózkodási idejükre kényelmes szállásolásban részeshülhessenek.

Mindezen a bányatanácsos méltóságos Juchó Ferenc ur fáradsatlan szorgalmának és kitartásának sikerét tanúsító, az emberiség javára irányuló műveit a legnagyobb ékes szóolás sem volna képes leírni azon igazi hálát, mivel személyével szemben tartozunk; nemes cselekedete és munkásságával Marosujvár közönségét örökös halálra kötelezte és nemesak a jelenben, hanem műveiben az utókor is hálaosan fog tisztelt személyére emlékezni.

B. J.

VEGYES HIREK.

— **A megyei közokmányokhoz gondnoknak** Vajna Pál boosi birtokos nevezetett ki. Május 1-én foglalja el állomását.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter ifj. dr. Szász Károlyt az erdélyi ev. ref. püspök fiát főispánunk mellé titkárnak nevezte ki segédfogalmazói jelleggel.

— **Nagyenyedi ref. püspöki egyházunkban** a konfirmálandó növendékek oktatása szorgalmasan foly. Szép számu növendék-sereg fog Áldozó csütörtökön ez évben is fogadást tenni Isten és a gyülekezet előtt, hogy Jézus igaz tudományához és egyházához, minden körülmények között hű marad. Az előleges kikérdezés május 6-án vagy áldozó csütörtököt megelőző vasárnapon u. 3 órakor kezdődőleg fog megtörténni a ref. templomban, az egyháztanács jelenlétében, nyilvánsan. A szokott időnél azért korábban két nappal, mert az áldozó csütörtököt megelőző kedd, mint az előleges kikérdezés szokott ideje, a május 8-iki enyedi országos vásárral egy napra esik.

— **Papválasztás.** Tiszt. Kiss Sándor enyedi ref. segédlelkész és Bethlen-főiskolai seniort s lapuak egyik kiváló munkatársát, a rettegi (széki egyházmegyében) szép egyházközség hívei, folyó ápril hó 22-én, kétharmad szavazattöbbséggel lelkészül választották. A választás nagy érdekesség mellett és élénk választási küzdelemmel ment véghez, mert rettegi hitsorosaink azon kedvező helyzetben voltak, hogy 6 kitűnő pályázó között választhattak. Komoly meggyőződésünk, hogy a rettegi egyház közönsége, mikor díszes szöszökét Kiss Sándor aa. személyével töltötte be, bizalmával őt tisztelte meg, szerencsés papválasztást vitt véghez, mert nevezett ifjú lelkész aa. személyében nemesak kiváló tudományos képzettségű, hanem e mellett kitűnő szóközi képességgel, az egyház iránt lankadatlan buzgalommal bíró, megnyerő maga alkalmazkodásu papot nyertek. — Ezen választás alkalmából úgy a rettegi egyháznak, valamint Kiss Sándor barátunknak szívünkkel gratulálunk.

— **Lelkész-választás.** A borosbenedeki paptanítói állomásra, a folyó év ápril hava 15-én véghezvitt pap-választás alkalmával J. K. B. Károly, eddig t. r. lelkész aa. választott meg.

— **Kovács Ferenc** közszertében s becsülésben álló m. kir. csendőr főhadnagy Nagyenyedről Székeshérvárra lett áthelyezve. Helyét Sajmánn főhadnagy foglalja el. Kovács főhadnagy távozását valóban sajnáljuk. A társadalmi életben egy, mint hivatalában egyaránt derék férfinak bizonyította magát.

— **Kolozsvári János** bajnok gyalogló, a vasárnapi verseny győztese s Antal András athléta, egyetemi orvos tanhallgató. — (ki csak alkalmatlan csipője miatt esett el a biztosnak ígérkezett bábértől) úgy megszerették Enyedet, hogy csak csütörtökön tudtak megválni azon társas kortól, mely őket valódi családias szívesseggel fogadta. Az ifju athléták nemesak a gyaloglásban mesterek, hanem az estélyt követő tánczban is ök voltak a legfáradhatatlanabbak s másnap a sétatéren rendezett társas játékokban cziczefutásban is derekasan kitétek magukért s általában minden körben kedvelték tudták tenni magukat. Sok ily edzett fiut hazánknak s akkor sok minden lesz jobban, mint most!

— **Esküdtzéki elítélés.** Slaviciu Jánost a nagyszebeni Tribuna munkatársát a kolozsvári esküdtzék nemzetiségi igazgatás miatt egy évi fogságra s 100 ft. pénzbírságra ítélte. — Erről eszünkbe jut, hogy a tavaszon az alveinezi magyar casinóban egy humoristikus román lap akadt kezünkbe, melynek rótnyi hosszúságú poemája egyéb szeretetre méltóságokon kívül azzal is fenyeget néhány higgadtabb vérmérsékletű román tanítót, hogy miként fogják őket majd felakasztani.

— **Bucszás.** Kolozsvárra történt áthelyezésem folytán, nemes Alsóféhérvármegye tisztelt adózóinak (mult számunkban, vétségéből, adakozóinak volt jelezve, mit ezennel kiigazitunk) valamint ismerősöknek — idő-rövidség miatt, ily uton — magamat szíves emlékebe ajánlom. Nagyenyed, 1888. évi ápril 20-án. — Pettykó Géza, kir. adófelügyelő.

— **Színészeink** színe hozván Deményné jutalmul s buesu előadásul „Hoffmann esmét”, a tegnapielőtt elutaztak. Korlátolt pártolásban részeshültek a publikum részéről, mely a farsang utáni megapalt és elapadt zsebekről tesz fényes s a Thalia papjaira nézve meg lehetős kellemetlen bizonyosságot. — Kívánjuk, hogy Tordán nagyobb anyagi sikerrel működjenek. — Az utolsó előadás különben szép publikumot gyűjtött s a tagok az érdekes meséjü, de szomorú emlékü, operettet köztetéshez köztött adtak elő.

— **Felhívás pályázatra.** Gyertyáuffy István a. m. kir. állami Pädagogium igazgatója s az orsz. tanszermuzeum főfelügyelője az E. M. K. E. birtokában levő 1423 —1887. sz. alapítólevél szerint 1000 frtot helyeztet el a „Magyarországi tanítók Eötvös alapjával” nál oly feltétellel, hogy ez alapítvány évi 50 frt kamatja oly tanító és tanítóok segélyezésére fordíttassék kiket az E. M. K. E. igazgató választmánya saját czéljai szempontjából is arra kiválóan érdemesnek talál. Az alapító levél értelmében ezen felzólítottak az erdélyrészi 16 megye (Szilágy megyé-nek is) tanítói és tanítóói, hogy kellően felszerelt folyamodványokaikat elbírálás, illetőleg ajánlás végett az E. M. K. E.-hez (Kolozsvár) f. év. július 1-ig nyújtsák be. Meg kívánjuk jegyezni, hogy csak azon tanítók és tanítóók pályázhatnak, kiknek az Eötvös-alaphoz, ennek szabályzatai értelmében, joguk van; nemkülömben tudomásra hozzuk azt is, hogy az idén — a tavalyival együtt — a „Gyertyáuffy-alap”-ból két 50 frt-áll rendelkezésre. — Kelt Kolozsvár, az Igazgató Választmány 1888. ápril 12-én tartott rendes üléséből. — Gr. Bethlen Gábor elnök. Sándor József titkár.

éves lábak segítségével Béla érkezett bé elsőnek; Tóbiásnak már csak szellemi felsőbbbségével lehetett kipótolnia a késedelem hátrányait. — Ám azért neki is kijutott a szívélyes fogadtatásból. Ott volt a jó Krupacek Trézsi kisasszony, a karnagy huga, kinek pártját még csak 50 tavasz ibolyái ékítették; ott volt Szulák, a kisasszony ked. yenez macskája. Ezek már az ajtóban várták a páhogva berobogó tanérfiút. Hogy a bizalomnak semmi hiba ne legyen, Szulák asszonya öléből egyenesen az ő vállára ugrott.

— No látja édes Renyhe ur, — mondja nagy szívbeli örömmel a kisasszony — milyen okos állat, hogy megérzi; hogy tudja, ki az igazi jó ember! higye meg, hogy egy ilyen állatnak több esze van, mint akárhány szélkergető, léha embernek. Be kár, hogy nem tart ön is egyet!

— Igen, az úgy van . . . de hát Hilda kisasszony hol van!

— Hagyja azt édes Renyhe ur, ott bent a nappaliban bolondozik azzal a szeleburdi Kergeivel. Jobb nekünk itt maradni.

— De az istenért! talán csak nincsenek magukra, — sipítja ez elrémülve.

— Dehogy! ott van az anyja is. Köztünk maradt szó legyen, annak sincs több esze, mint éretlen leányának.

E pillanatban megszólal odabent a zongora s rá a Kergei tiszta csengő tenorja.

De már erre kíméletlenül ledobja a doromboló Szulákot, ott hagyja a hüledező kisasszonyt s kopogtatás nélkül benyit a nappaliba.

Az elébe táruló jelenet igen szép volt, de neki mégsem tetszett. Béla énekel. Hilda zongorán kísérte, anyja szorgalmasan köttöt. Az ifjak zavar nélkül folytatták a megkezdett áriát, a mama illemesen fogadja . . . de a mint kezét adnak, egyszerre elsőrnnyedve kiáltja: nil ni! Renyhe ur, a keze vérzik!

A bizon! A szegény Szulák, mikor ledobta, sértődését egy hosszú karmolásban fejezte ki.

— Kicsi baj! — mondja nehezen fekezhető bosszúsággal, — az az ostoba állat csinálta, — s kezére csavarta zsebkendőjét.

De már erre csakugyan megzavarodott az ária az ifjak nehezen fojtható nevetése miatt; pedig őszinte részvétöket akarták kifejezni.

Az éneknek is vége volt valahogy, de csak azért, hogy újra kezdődjék. A contra-bassus nem akart hátramaradni. Udvarián könyörgött Hildának, hogy kísérje az ő bassus-soloját is. Azonban a kis hamis fáradságával mentegedőzve, kifutott Trézsi kisasszony után. Haj! de a nők nem egy könnyen felejtik a mellötzetést. Itt sem boldogultak s így a bassus-solo elmaradt.

Se baj! gondolá, majd a társaságban tulteszek léha vágytársamon. — Nem is engedí szóhoz jutni. Rögtön a nők hivatásának s az okzerü gyermeknevelésnek tüzetes fejtegetésébe bocsátkozott. Beszél, beszél . . . egyszer csak eltűnik Hilda, utána Béla, ott marad a mama, ki talán az ő leánykoráról álmodik csendes szendergésben.

Oh léha nemzedék! oktalan anyák! mormogja dörgő bassus hangon.

Aztán gondolkodni kezd. Belátja, hogy a leányszívbe jobban talál a violin, mint a basszus kules, hangjával tehát nem talál visszhangra . . . De hát nincs neki másféle kulesa? Hogyne volna! Ott van a takarékpénztári kules, a mely minden zárba talál; ott van tekintélyes állása s példás életmódja. — Ha ő mindezt komolyan szembeállítja a nagybátyjai örökből kitagadott vágytársmuló értékü személyes előnyeivel, kinek már hivatalából is kiáll a szekere rudja: előbb-utóbb az ő javára billen a mérleg. Aztán a női szív olyan, mint a Wertheim-lakat, két kulesa is van; ha az egyik elvész kinyitja a másik.

Ilyen vigasztaló tépelődések után, némileg megkön-

nyebbülve néz kalapja után, azzal a szilárd elhatározással, hogy, ha lehet, még ma kijelenti komoly szándékát a családfőnek.

Az alkalomra nem kellett soká várnia. Az ohajtott személyiség épen akkor toppant be, mikor udvariánisan hajtogatta magát az alvó matrónának.

— Hát mi ez?! — kiáltja: z a legerősebb durból, megdöbbenve e bizalmas együttlét szokatlan képén.

Erre az elbőrölt asszony felriad, sajnálkozik az eseten s főfájásról panaszkodva, kimegy.

Nőszá rögtön megragadja az apa kezét:

— Kedves collega ur, én komolyan szeretem Hilda kisasszonyt, kényelmes jövőt is biztosíthatok számára; ennél fogva ünneplésesen megkérem.

Az öregnek hízelt ugyan a „collega” ezim, de a váratlan támadás mégis zavarba hozta. Két tactusa menő pauza is belé telt, míg a szorongva váró férfiu-nak felelt.

— A keze, keze! de hát a szíve! . . . az az öv, azt én nem ádhatok senkinek.

A felelet lesújtó volt, de az elszánt férfiu mégsem hátrált.

— Hát inkább szeretné, hogy egy olyan országos korhelyé legyen, mint az a Kergei?

— Áh, nem, nem! árul szó se nem lehet! akkor inkább collega urnak ádok a kezét, majd megjön a szívet is!

— Ezt már szeretem, — rebegi diadalérzettel a a hetedik menyországba ragadott férfiu, álmodott apósának kezét szorongatva. Tuláradó örömben talán nyakába is borult volna, ha az áldozatra szánt báránka vidám szökelléssel bé nem toppan s a nyakba borulással meg nem előzi a vőlegényjelöltet. Nyomban utána jött Kergei, karán a mamával s a boszus tekintetü Trézsi kisasszony, ölében a Szulákkal.

(Vége következik.)

A „Vadász- és Verseny-Lap” totalizátorja.

Országokban, a hol az általános védőkötelezettség van törvénybe iktatva, a nemes sport rendkívül fokozott mérvben befolyásolja a nemzet véderő képességét. Ez okból ily országok államkormányai minden erejükre megfeszítik, hogy a nemes sportot minél tágabb körökben terjesszék, azt népszerűsítsék s fejlesztessék.

Általánosan tudvalevő, hogy a nemes sport fölvi-
rulásának létföltéte a sportversenyek. Az pedig szintén köztudomású, hogy minden irányban sikerült sportversenyek tarthatása első sorban a versenydíjak kellő számától s értékétől függ. Minél számosabbak s értékesebbek a versenydíjak, annál könnyebben s jobban sikerülhetnek a sportversenyek minden irányban; és minél nagyobb számúak a minden irányban sikerült sportversenyek, annál virulóbb, népszerűbb és fejlettebb a nemes sport.

A minden irányban sikerült sportversenyek egyik főkölléke a tetemes számú s jelentékeny összegű sportversenyfogyasztások.

Tekintsük pl. a lóversenysportot. Még Nagybritaniában is, a hol pedig földünkön a legnagyobb pénzüsszetre rugnak a lóversenydíjak, egyedül néhány versenyistálló állíthatja magáról, hogy a versenylovai által megnyert lóversenydíjak értéke eléri, sőt (még ritkább esetekben) meghaladja a versenyistálló évi költségeit. — Hát még nálunk!

A versenyistálló költségeibe következő kiadási tételeket kell beszámítani:

- 1) a versenyistállóba fektetett pénztöke kamatait;
- 2) a pénztöke évenkénti leírásai százalékait;
- 3) a biztosítási díjakat;
- 4) a személyzet fizetését, esetleg nyugdíját;
- 5) a versenylovak abrakoltatási, patkóltatási s esetleg gyógyítatási költségeit;
- 7) a versenylovak utazási költségeit.

Mindezen költséget egy-egy versenylova után évenként összesen 3000 frtra kell számítanunk. Mikor tehát a lóversenyidény bezárult, igen könnyű kiszámítanunk, melyik versenyistálló nyert versenydíjai fedezik, sőt meghaladják vagy pedig nem érték el a versenyistálló elősorolt kiadásainak összegét. Nálunk, mostanig, közönségesen csak 4-5 versenyistálló kerül, melyeknek kiadási- s bevételi mérlege vagy egyensúlyt, vagy bevételi többletet mutat ki a nyert lóversenydíjak révén. A többi versenyistálló kiadásait a nyert lóversenydíjak nem fedezik. Ez okból volt eddig nálunk a lóversenyezés oly nagy kiadással járó költséges sport, melyet az országos lötenyésztés fokozott emelése érdekében leginkább vagyonos és hazafiás főurak jelentékeny áldozatul hoztak.

Ahol azonban a lóversenysport egészséges alapon nyugszik, ott nem szabad ily áldozatokat tömegesen kívánni. Amde a lóversenydíjak sohasem fogják a versenyistállók nagyobb részének kiadásait fedezhetni, fedezni; tehát gondoskodni kellett bizonyos kiegészítő módokról, mely a lehetőséget nyújtja ez irányban. E kiegészítő mód — a versenyfogyasztások.

Térmetesen, a versenyfogyasztások a lehető legkisebb mérvben sem biztosítják a versenyistállók, hogy kiadásait ily módon fedezik; amde a lehetőséget nyújtják erre: és ez tökéletesen kielégítő.

A czimbalomról.

(Felolvasás a kézvezeték czimbalom emlékünnepe alkalmából)

Irtá: Id. Ábrányi Kornél.

(Folytatás és vége.)

A másik, nemkülönben fontos s kiható érdeme az, hogy a czimbalom művészi kezelését és elsajátítását rendszeresen kidolgozott elméleti s gyakorlati iskola kiadásával is első tette lehetőségessé, melynek megbővített s javított kiadását hazánk nagy fiának Liszt Ferencznek ajánlotta, ki e hangszer és annak tökéletesítője iránt egész életében kiváló elismeréssel és érdeklődéssel viseltetett s minden alkalmat megragadott, hogy annak jelentőségét és jogosultságát — főleg magyar szempontból — érvényesítse. Méltó elismeréssel kell e helyen megemlékezni kiváló képzettségű zeneművésznőről: Allaga Gézaról is, ki nemcsak a czimbalom-iskola említett 2-ik tökéletesített kiadását rendezte sajtó alá: hanem kezében mintegy összpontosítva e hangszer művészi oktatását, úgy számos kiváló tanítványt képezett e hangszeren, mint alapját tevő le a czimbalom-irodalom megteremtésének, mely ma már szintén tekintélyes és lendületes elterjedésnek örvend.

A czimbalomnak, mint mindennek a világon, a barátok s lelkesülők mellett megvannak még manapság is ellenlábai s kevésbé méltányói. Legelső sorban áll vele szemközt a hatalmas befolyású s világtérjedésű zongora. S ennek természetes magyarzatát találjuk ama történelmi fejlődésben, mely e két hangszer közt észlelhető. A czimbalom volt szülőanyja a zongorának, mely még ma is büszkén és kicsinylőleg tekint alá egykori szerény ösére: mert míg emez több századon át elhagyatva s feledésbe süllyesztve vegetált: addig a zongora a legmagasabb színvonalára emelkedett úgy a tökélynek, mint a tekintélynek. A világot aztán meghódított dödunoka, mit sem akart többé tudni az ismeretlen homályba burkolt ősapáról.

De midőn a czimbalom a magyar nép zenei költészetével s dalvilágával szövetkezve lassanként kezdte

A versenyfogyasztások akkor nyugosznak egészséges alapon, ha nemcsak egy kisszámú társaság néhány tagja között lesznek lekötve; s így szükséges, hogy a versenyfogyasztások széles körben divjanak. Ezt azonban egyedül az által érthető el, ha a nagyközönség minél számosabb tagjának kényelmes alkalom kínálkozik minél több és minél különfélebb s változatosabb nyilvános-fogyasztást köthetni.

A legújabb kor versenytéri nagy vívmányai közé tartozik a totalizátor. E fogyasztást közvetítő gép gyorsan, biztosan és igazságosan végezi a versenyfogyasztások közvetítését s így szerfölött alkalmas a versenyfogyasztások terjesztésére, fokozására népszerűsítésére.

Nálunk mostanig azon hiány létezik a totalizálásnál, hogy a totalizálni akarók kénytelenek voltak személyesen a versenytéren lenni, vagy megbízottat kérni fel a totalizálásra. E nagy hiány szerfeletti hátrányát kiváltkép a vidéki közönség totalizálni akaró tagjai érezték. Hány-szor, de hány-szor történt meg, hogy vidéken lakó turfmanek, a kik gátolva voltak egyik-másik lóversenyen jelen lehetni, szakértelmök folytán kiszámították, miszerint ebben meg abban a versenyben, ennek meg annak a lónak kell valószínűleg győznie; vagy örömmel totalizálnának is a reményelt győztesre: csak hogy nem nyilván erre alkalomok, kénytelenek a nyereséget biztosító kiszámítás kiviteleről — totalizálás alakjában — lemondani. Pedig azt minden totalizáló tudja, mily nagy pénzkár sújja ez által az illető turfmant; mert a totalizálás természetéből folyik, hogy csak közepes osztalékoknál (5-6 szorosak-nál) is, — például, egy-e-t-e-n-e-g-y forintból könnyen csinálhatni 1-3 ezer forintnyi összeget is, ha 4-5 lóverseny győztesére egymásután totalizáltunk a nyert pénzzel.

E hiány volt egyik főoka, hogy a totalizálás még nem foglalta el nálunk azon helyet, a melyt minden sportsman szerint méltán megilleti. — Jövőre e nagy hiányon segíteni van; s ezáltal nálunk szintén lehetővé vált kényelmesen totalizálhatni a vidékről, a messz-távolból is. E vívmányt a „Vadász- és Verseny Lap”-nak köszönjük.

A „V. és V. L.” kiadóhivatalában önálló osztályt rendeztek be azon czélra, hogy mindenki számára elérhetővé tegyék totalizálni, anélkül, miszerint az illető kénytelen volna a versenytéren lenni, vagy pedig ottlevő megbízottat kérni fel. Ily módon azután minden turfman és sportsman azon, rá nézve vajmi kedvező hejlyzetben van, hogy verseny-kiszámításait a messz-távolból is értékesítheti s a járt-ja-vára.

Az eljárás szerfelett egyszerű, kényelmes, gyors és olcsó. Akár levélben, akár postautalványon, akár pedig távsürgöny útján tetszés szerinti összeget küldünk be a „V. és V. L.” kiadóhivatalának, egyuttal megjelölve a versenyt s a lovat, melynek győzelmére totalizálunk. Távirati megbízást megesik egy órával a versenysorozat kezdete előtt is elfogad a „V. és V. L.” kiadóhivatala, melynek állása, mint régi, előkelő hírlap és a „Magyar-Lovár-Egylet” hivatalos közlönye, még oly nagy pénzüsszetre nézve tökéletes biztonságot nyújt. Korunkban, midőn, sajnos! ez irányban szerfelett sok a kívánnivaló, e körülmény: a

teljes biztosíték, szintén nagy előny a totalizálókra nézve.

Amily kényelmes az egyszerű megbízás, éppoly egyszerű az összetett megbízás. Például, valaki egy versenysorozat minden számára (nálunk rendszeren 6, Bécsben 7) kíván totalizálni; még pedig úgy, hogy nemcsak az e czélra küldött pénzből akar előre meghatározott tételeket rakatni, hanem esetleges nyereseményéből szintén kisebb-nagyobb összegeket e czélra fordítani. Ily esetben az illető oly megbízást küld „a V. és V. L.”-nak, mely szabatos, rövid utasítást foglal magában; s ezzel nyugodtan bízhatja a kivitelt a megbízottára.

Fokozza a „V. és V. L.” által nyújtott e nagy előnyt azon körülmény, hogy nemcsak a budapesti, hanem a bécsi, soproni, pozsonyi és tatai lóversenyek számára is elfogad a „V. és V. L.” ily megbízást, még pedig bármily magas összegekben. A nyereseményeket mindjárt a verseny után (kivánatra táviratilag is) megküldi az illető megbízónak.

Főlöszleg hangsúlyoznunk, hogy a „V. és V. L.” ezen intézkedése által minden sportsman lekötöztetett; a versenyügynek kiválóan jó szolgálatot tett s így közvetve hatalmasan emeli a nemes sport terjedését, ez által pedig fokozza védképességünket. Szekrényessy Kálmán.

CSARNOK.

Husvétli emlékek.

Szép tavaszi est volt. A megifjuló természet teljes pompában diszlett. Az üde márciusi légből csak a rét kellemes ibolyáinak illata vegyült, mely még költőiesebbé varázsolta a különben is megragadó jelenségű tavaszi estét. A természet méla csendjét csak a hársfák környezte csergedező patak zúgása zavarta, melynek egyhangu zenéjébe a csalógány ábrándot keltő csattogása vegyült közbe néha néha. Szép volt a természet; megragadóan szép!

A falu fölött mély csend uralkodott, csak itt-ott volt látható egy-egy mécs halvány villogása, hol valamely szorgalmas gazda nyájas családjá nyelgett körülte.

A falu felső végén — mit nálunk felszegnek szoktak nevezni — szerény kis papi lak állott. Szerény, de jómóddal berendezett, mert az egyszerű, jámbor, naiv falusi nép igen sokat adott arra, hogy kálvinista tiszteletes ura, kihez odaadó vonzalommal ragaszkodott s kit gyermeki szeretettel bálványozott, legalább kényelmes lakásban részesüljön a különben gyenge kepe mellett.

E szerény kis lakban egy alig 30-32 éves pap és családja lakik. Családjá — mondom — mert a tiszteletes uron és tiszteletes asszonyon kívül, 3 kedves kis gyermek nyájas cseregeése fogadja a belépőt.

Mint ünnepi követ léptem át a kedves háznak küszöbén, drága Jézusunk feltámadási ünnepén lévén elhivatva az evangélium szent igéjének hirdetésére. Már vártak a tiszteletes uramék, az az hogy nem engem vártak, hanem a legatust. A tiszteletes uram meleg kézszorítás után leültetett sok mindent kérdésközdőn a n... i viszonyokról, a theologiáról, stb. stb. mert hát még élénken tudott vissza emlékezni a n... i viszonyokra, szeretettel a collegiumra és mély tisztelettel tanáira.

Alig valék képes egy pár szót válaszolni tiszteletes uram kérdéseire, midőn szép jó este kívánások mellett lépett be a tiszteletes asszony.

— Jó estvét legatust ur! Azt hiszem elfáradott, mi gattól az átkozott vas-lótól eddig kigyalogolt. Hát hogy vannak n... en? Milyen volt a farsangjok? milyen ek a kilátások a májálisra? (No mert a még fiatal menyecske nagyon is kedvelője volt ám az ily nemű mulatságoknak.)

Még tán nem is felelhettem a kedves tiszteletes asszonyom kérdéseire, midőn a nagyobbik, — mintegy 4-5 éves leányka, a mama becéje — állott elő ostrolód „miért” kérdéseivel, mire aztán a tiszt. asszony oda szólt: Marika! meny rengesd a kicsit, mert felébredt!

A s z i v e s fogadtatás azonban nemcsak ebből állott ám!

Oda szól a tiszt. ur: Anyjukom! terits lelke asztalt; a kálomista! legatust nem azért megy falura, hogy a szép papnékat nézze rendre.

Erre aztán a különben is szép kis piros menyecske még jobban elpirulva mondá: Tán bizony te apjukom azért jártál theologus korodban?

Nó de azért nem később a jó házi asszony a magyar kálvinista vendégszeretetet az asztalnál is élénken illusztrálni. Csakhamar meglett terítve az asztal, hogy az izlet vacsorát, mint a fáradt legatust egyedüli idvezítőjét, elköltessük.

Vacsora alatt nem sokat beszélünk, de annál többet vacsora után, annyival is inkább mivel a tiszt. asszony n... i születésű volt. Nem czölöm itt sem a szép papné kérdéseit, sem az azokra adott feleleteimet leírni, hanem egy rövid, de érdekes történetet mondok el, mit még ugyanazon este hallék a tiszteletes uramtól.

Mielőtt azonban a történetke elbeszéléséhez hozzá fognék, kérem engedjen meg a t. olvasó, ha a phantasia követeleményeinek meg sem felelhetek, mert igaz történetet mondok el, úgy, a mint azt a tiszteletes uramtól vettem.

(Vége köv.)

Hadi léghajók és a bécsi leghajó-kiállítás.

Mint hogy a léghajózás nemcsak szerfölött nagyfontosságú szerepre hivatott a korszerű hadviselésben, hanem az összes sportok között a legnagyobb, azt hiszik, annak fejlődése érdekelni fogja olvasó közönségünket.

A legutóbbi napokban olvasható volt minden napi lapban, külföldiekben úgy, mint belsőidőkben, hogy az orosz hadügyéségi Londonban több hadi-léghajót rendelt meg, darabját ennyi meg ennyi ezer rubelért. E hadi-léghajók légszáka éghetetlen szövetből (kőlenmégvegyítéssel van beitatva) készült. — Így fegyverkezik Oroszország háborúra ellenünk.

Es nálunk mi történik ez irányban? A „similia similibus“ örökigaz elvét alkalmazzuk-e az oroszok hadi-készülődéseivel szemben? Nálunk, rendkívül sajnos! Micsém történik ez irányban.

Pedig tudhatja az osztrák-magyar közös hadügyér, hogy jelenleg csakis a francziák és az oroszok bírnak irányítható-léghajókkal; Németország ellenben ilyenekkel még nem bír, úgy szintén Olaszország sem. Tehát ép ama nemzetek, melyeknek ellenünk és szövetségeseink ellen kötött véd- s dacszövetsége a monarchiát megsemmisítéssel fenyegeti, rendelkeznek a korszerű hadviselés legbatalmasabb segédesszéivel; míg szövetségeseink velünk együtt, fadjalom! nélkülözik azt.

A német birodalom és Olaszország haderői azonban némileg (csak némileg!) ellensúlyozni bírják az ellenség irányítható-léghajóinak rendkívül nagy befolyását a jövendő háboruban. — legalább a kémszemle, a terepkiösmérés, úgy szintén a jeladás terén, birván igen számos hadi léghajóval; — míg nálunk még egy kisebb jeladó-hadi léghajó sem található, minőt Szerbia szerzett meg hadserege számára ez előtt két teljes évvel Szt-Pétervárott 3000 rubelért.

Ama hivatalos közlemény is olvasható volt nemrég minden napilapban, hogy az olaszok Abessziniá ellen küldött hadtestük számára több hadi léghajót szállítottak Maszanába, melyeknek légszákjait közönséges világítólégszusz helyett könnyűen töltik meg. A szükséglet könnyen magasfokú tömörítés után erős aczélfördőkhöz (hengeralakúak) szivattyúzták odahaza s ily állapotban küldötték hajón a Vörös tenger partjára.

E, vajmi helyes katonai intézkedésnek bizonyos előzményei vannak. Mikor az olaszok először küldötték hadcsapatokat a Vörös-tenger partjára, néhány német katonai szaklapban cikkek jelentek meg, figyelmeztetvén az olasz hadügyéséget a hadiléghajók végtelenül nagy előnyeire, kiváltkép az ottani háboruban. Főlemlítettek ama cikkekben az angol hadcsapatoknál, melyek az abessziniai hadjáratban győztek, használt hadiléghajók rendkívül jó szolgálatait. E cikkekről akkor több olasz hírlap is tudomást vett ugyan, mindazonáltal az olasz hadügyéségre nem tartotta szükségesnek a szerint cselekedni.

Érthető, mikor azután a hiányos kémszemle miatt Cristophoro alexandri katonáival együtt, kik közül alig került hírmondó, Szaati mellett az őket vakmerően, önfeláldozó hősiességgel „kivont fegyverek“-kel megtámadó abesszini csapatok lemészárolták, akkor ugyan- csak német katonai szaklapokban Kasszandra szerepét adták az olasz hadügyéséggel szemben, a mely szakértői tanácsok iránt figyelmetlen volt; erről is számos olasz hírlap vett tudomást s derekasan meglecikéztették a... hibásakat. Csakhogy erre is föltétlenül illik: „Eso után késő a köponyeg“.

Vajon nálunk is ez fog bekövetkezni?!

A közös-hadügyéségi várakozó, megfigyelő állást foglal el a hadiléghajók alkalmazásával szemben; sőt mindaddig akar ezzel várakozni, a míg más nemzetek fáradságos, költséges kísérletei valamely kitűnő „mintá“ t nem hoznak létre.

Tudomást szerezhetnek azonban illetékes köreink, hogy a jelenlegi, a francia és az orosz hadseregnek használt, irányítható-léghajók tökéletesen megfelelnek ama kívánalmaknak, melyeket a korszerű hadviselés irányukban támaszt; s így rendkívül nagy hiba, melyből ránk végtelen kár fejlődhetik, a léghajó-kérdést csakis várakozó állásban kísérniök figyelemmel.

Kellő áttekintés céljából összegezzük röviden, miként áll a hadi léghajók ügye a hét nagyhatalom hadseregénél.

A spanyol hadsereg 12 darabból álló hadi léghajó-állománnyal bír; ezeknek fele, a kisebbek, jeladó hadi léghajó.

A legnagyobb az előlemlítettek között 2000 köbméternyi ürtartalmu; 9—10 embert bir egyszerre a levegőbe emelni s ott 4—5 órán keresztül (eddig marad kellőleg feldagadva léggömbje) lebegni. A legkisebb az utóbbiak közül 80 köbméternyi ürtartalmu. — A spanyol hadi léghajózási csapat 15 főtisztből és 30 altisztből áll; ezek alá mintegy 100 közlegény s altiszt van rendelve a külszolgálat végzésére. A hadi léghajózási-csapat állomáshelyei: Madrid és Badajoz.

Nagybritania hadserege 30 különféle hadiléghajóval (kémszemle- és jelző-hadiléghajók) van felszerelve, melyek közül néhány már „szolgálat“ Hindusztanban, Afganisztanban és Abessziniában.

A nagybritanniai hadi léghajózási csapat 50 főtisztből és 100 altisztből áll; ezeken kívül kellő számú katonai személyzet van e csapatba beosztva a külszolgálat végzésére.

A nagybritanniai hadsereg hadi léghajói egytől-egyig otthon készültek. A hadi léghajózási csapat állomáshelye Woolwich.

A német birodalomban mostanig egyedül a porosz hadsereg bír hadiléghajókkal; ezeknek számát, minthogy folytonosan szaporítják azokat, jelenleg „idegen“ nem képes megadni. A porosz hadsereg hadiléghajózási osztálya már tett ugyan kísérleteket irányítható léghajók mintáival is, de azért napjainkig kormányozható léghajót még nem építettek a porosz hadsereg számára.

A porosz hadiléghajózási osztály Berlinben, Spandauban, Pozenban, Metzben, Strassburgban és Koblenzban bír állomásokkal; ezeket azonban még szaporítják. **Captain Nemo.**

(Vége következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan etessük a teheneket, hogy tejükből jó vajat köpülhessünk?

Erre nézve — mint az „E-s“ írja — következő 14 pontot kell figyelembe venni:

1. Mindennemű romlott takarmányt, milyen a megfagyott, rohadt burgonya és répa, romlott olajpogácsa, penészes maláta csira, mellőzni kell.

2. Ha igen sok vizet tartalmazó takarmányon (moslék, répaszeletek) tartjuk a teheneket, ebből minél kevesebbet adjunk nekik naponként, legalább minden 2000 font élősúlyra 20 font száraz takarmányt is etessünk velők s gondoskodjunk arról, hogy az egész adagban elég emésztető protein legyen.

3. A ki kalarábát etet tehenével, a napi adagot igen pontosan határozza meg s a mint észre veszi, hogy a tehenek már nem eszik étvágygyal s nem jól emésztik meg, azonnal gondoskodjék más takarmányról, mert bizonyos, hogy a kalarábé rossz hatással van a tejre.

4. A moslék-etetésnél a jászlokot nagyon tisztán kell tartani, hogy ne savanyosodjanak; azért hetenkint legalább egyszer meszteljen azokat bemázolni.

5. Mindennemű répát, melyet takarmányozásra használunk, keverjük össze sulyának egy nyolczad részének megfelelő mennyiségű száma szecsakával.

6. A burgonyához sulyra nézve legalább félannyi jó szecsakát keverjük. Ha nagyobb mennyiségű burgonyát akarunk a teheneknek adni, gözöltessük meg előbb.

7. Babot és borsót, darát ne adjunk a fejősteheneknek.

8. Olajpogácsából, bármilyen jó minőségű legyen az, egfölébb egy kilót adjunk naponként egy tehennek.

9. Télen, kivált ha a tehenek sok szénát és szalmát esznek, a vaj könnyen megkeményedik. Ezért ne mulasszuk el azt, hogy a takarmány mellett 1/4—1 font repezopogácsát is adjunk a teheneknek, mert ez nagyon elősegíti az olyan tej képződését, a melyből kevésbé keményedő vaj készül.

10. A szénán kívül igen ajánlható takarmánynak a kórpa, nevezetesen a buzakórpa, gabonadara, különösen pedig a zabdara.

11. Borsódarát és nagyobb mennyiségű árpaszalmát ne adjunk a fejős teheneknek.

12. Habár nem eszálhatatlanok, de azért mégis figyelemre méltók a következő gyakorlati tapasztalatok.

Ama tehenek tejéből, melyek borsó- és búkköny-

darát rozskorpát, lenmagpogácsát és gyapotmagpogácsát esznek, keményedő vajat kapunk.

Repezopogácsával, zabdarával és buzakorpával etetett tehenek tejéből köpült vaj lágy marad.

13. A fejős teheneknek nemcsak tápláló, erős, hanem izletes takarmányt is adjunk, melyet jóízűen megesznek s a mellett naponként megfelelő adag sót adjunk s tiszta ivó vizet.

14. Legbiztosabban úgy kapunk jó és tartós vajat, ha a teheneket télen főképp jó szénán, zabszalmán, kevés tarlórépán, vagy sárgarépán, zabdarán, buzakorpán vagy repezopogácsán tartjuk.

* **A díszfák metszése.** A fák metszésével a növést mozdítjuk elő. Mint minden kertészeti tevékenységgel, úgy a metszéssel is a természetnek akar az ember segíteni, hogy a növényeket szebb és tökéletesebb formák képzésére kényserítse, de hogy e törekvésünknek hasznos eredménye legyen, ahhoz mindenképp az szükséges, hogy az illető növények természetét ismerjük. Hogy a helyes metszéssel milyen szép eredményeket lehet elérni, azt a következő példák mutatják. Corylus avellana, atropurpurea és aurea mely utóbbi név fémes aranysárga lombzatával még kevéssé van elterjedve, akkora leveleket növesztenek, mint az óriási hársfa; az előbbinek színe sötét, majdnem fekete, az utóbbié ragyogó. Hogy a bikklákat csak metszéssel lehet gulaakukká nevelni, az eléggé ismeretes. Legkevéssé szokásos azonban a nyírfákat nyelni. Pedig ennél is meglepő eredményeket lehet elérni; levelei háromszor négyszer akkorakká fejlődnek a megmetszett nyírfa-n mint azokon, melyeket bántatlanul nőni hagynak; évi hajtásai hosszabbak s színezetük szebb. A bokros növényű fák, ha megnyessük, dúsabban és szebben növekednek. Ilyenek a Liriodendron, Magnolia, Crataegus, Tilia stb. A Syringát is meg lehet nyelni, de azonnal, a mint elvirágzott.

* **Agyagos talajból jó kerti föld.** Az agyagtalaj, ha jól tudnak vele bánni, a legjobb kerti földet adja. Hogy ilyen legyen, trágyázzuk meg az agyagos földet minden évben érett lótrágyával, mert azáltal a talaj porhanyóbb, lazább lesz. Tanácsos az agyaghoz lótrágyán kívül homokot, tőzeget vagy fáltörmeléket is keverni. A fáltörmelék, mely mint vakolat mészből és homokból áll, ugyancsak megjavítja a kemény agyagtalajt. A homok, tőzeg, vagy fáltörmelék akkor használ legjobban, ha legalább is egy jó tenyérnyi vastagságban fedi az anyagot. Az így beterített földet felásás által keverjük jól össze. A nagyon szivós agyagtalajon tanácsos lesz a veteményezés után a növények között a földet mohával, falevéllel vagy timárcserrel vékonyan beteríteni, mert így nem fog megcserepedni. A téli fagy is sokat javít az agyagtalajon, azért téli-re ne is simítsuk el a földet, hogy mentül érdeesebb, maradjon a felszín, mert így könnyebben behat a téli hideg és elporhanyítja a földet.

* **Amerikai ojtóvíasz.** Amerikában a kertészek a következő ojtóvíaszt használják, mely állítólag igen jó szolgálatot tesz. Egy kiló fagygyut, 2 kiló viaszt és 3 kiló gyantát felolvasztanak, s olvasztás utóléggel főzés közben jól összekevernek. Sokan természetesen változtatnak is ezen a recepten. Így például vannak, a kik a lenolajat jobbnak tartják a fagygyunál, mások meg azt állítják, hogy több gyantát kell hozzákeverni, mert csak egy lehet melegebb időben is használni. Miután a keveréket egy ideig forni hagyják, hidegvízbe öntik s aztán rudakat készítenek belőle.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Megjelent új könyvek, kaphatók:

Wokál János

könyvkereskedésében
Nagyenyeden:

Arany kincstár, nélkülözhetetlen tanácsadó minden család és háztartás számára szerkesztette K. Beniczky Irma; ára 80 kr, kötve 1 frt.

Házi kincstár, több száz titkos szer. Hasznos tudnivalók a háztartás, gazdaság, egészségétán s a mindennapi élet köréből. — Nélkülözhetetlen tanácsadó házi, városi és falusi gazdák, háziasszonyok, gyárosok és minden szakmabeli iparosok számára, összegyűjtötte Dr. Hankó Vilmos; ára fűtve 80 kr kötve 1 frt.

A Házi állatok fertőző betegségeinek oktada, írta Dr. Hutya Ferencz 51 ábrával; ára 2 frt 40 kr.

Az Állatok rosz szokásai és azok orvoslási módja, 16 ábrával írta Monostori Károly; ára 60 kr.

A Házikertek, berendezése és ápolása, írta Báró Starnfeld Béla; ára 50 kr.

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden, 1888.

UJ!

Szabadalmazott szeges gőzséplőgépe

3 1/2 és 4 lóerejű
fa-, szén- vagy szalmafütésű gőzmozgonyok számára
10 órai munkaképesség 4500-6000 kéve,
teljesen tisztán elcsépelve és osztályozva,
sokkal csekélyebb szükséglet hajterő és fűtőanyagban,
tetemesen nagyobb és jobb munkaképesség,
könnyebb szállítás mint a verőlécezes gépeknél.
Árjegyzékek kívánatra.

Ezen gépeket erős szerkezetben gyártja és gyorsan, valamint előnyösen szállítja

GROSSMANN és RAUSCHENBACH
első magyar gazdasági gépgyára
Budapest,
külső váci-út 7. szám.

2-5